

DIGITAALINEN TARINANKERRONTA
MAAHANMUUTTAJIEN KOTOTUTUMISEN TUKIJANA

Kira Kauppi
Opinnäytetyö, kevät 2011
Diakonia-ammattikorkeakoulu, DIAK LÄNSI
Turun toimipaikka
Viestinnän koulutusohjelma
Medianomi (AMK)

TIIVISTELMÄ

Kira Kauppi. Digitaalinen tarinankerronta maahanmuuttajien kotoutumisen tukijana, Turku, kevät 2011, sivut 34.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Länsi, Turun toimipaikka, Viestinnän koulutusohjelma, Medianomi (AMK).

Opinnäyteyön toiminnallisena osana toteutettiin digitaalisen tarinankerronan kurssi maahanmuuttajille Turun kristillisessä opistossa syksyllä 2010. Turun kristillinen opisto tarjoaa maahanmuuttajille kotoutumiskoulutusta, jonka yhtenä osana on mediakasvatus. Tutkielma pohjautuu digitaalisen tarinankerronan kurssiin ja tarkastelee sen suunnittelua ja työvaiheita. Keskeisin tutkimuskysymys on, miten digitaalinen tarinankerronta voi mahdollisesti tukea maahanmuuttajien kotoutumista.

Mediaan liittyvät kysymykset tulivat osaksi maahanmuuttotutkimusta 1990-luvun lopussa. Silloin huomattiin, että medially on tärkeä rooli maahanmuuttajien integroitumisessa suomalaiseen yhteiskuntaan. Tarkastelen maahanmuuttajien mediakasvatusta digitaalisen tarinankerronan kannalta. Kurssin aikana huomasin, että digitaaliseen tarinankerrontaan sisältyy monia elementtejä, jotka tukevat maahanmuuttajan kotoutumista. Näitä ovat itse tarinan kertominen, kirjoittaminen, kuvan ja äänen käyttäminen sekä tarinan jakaminen julkisesti.

Digitaalinen tarina kertoo yleensä jostakin henkilökohtaisesta aiheesta. Kurssille osallistuneiden maahanmuuttajien tarinat käsittelivät pääosin oman kotimaan ja uuden kotimaan eroja. Oppilaat joutuivat pohtimaan omaa sopeutumistaan uuteen maahan ja sen käytäntöihin. Monet käsittelivät tarinan avulla myös ikävää, jota tunsivat vanhaa elämäänsä kohtaan. Tällainen oman elämän tarkastelu auttaa vahvistamaan henkilön identiteettiä ja sopeutumista uusiin tilanteisiin.

Digitaalisen tarinankerronan prosessi vahvistaa maahanmuuttajilla myös suomen kielen puhuttua ja kirjallista taitoa sekä tietoteknisiä taitoja, kuten internetin hyödyntämistä tiedon hankinnassa ja editointiohjelman käyttöä. Tutkimukseni lopputuloksena voin todeta, että digitaalinen tarinankerronta on hyvin potentiaalinen keino edistää maahanmuuttajien kotoutumista ja sitä voisi näin ollen suositella käytettäväksi osana heidän kotoutumiskoulutustaan.

Asiasanat: kotoutuminen, digitaalinen, tarina, maahanmuuttaja, mediakasvatus, hanke

ABSTRACT

Kira Kauppi. How digital storytelling can support immigrants to settle in new society, 34 p. Language: Finnish. Turku, spring 2011.

Diaconia University of Applied Sciences, Turku unit. Degree programme in Communication and media.

This thesis is about digital storytelling and how it can support immigrants to settle in Finnish society. It bases on digital storytelling course arranged in Turku Christian Institute in autumn 2010. The course was aimed at immigrants who had studied Finnish language and culture for more than one year. The course was part of media education project Open Zone which was arranged in Turku in the years 2008-2011.

During the course I realised that digital storytelling has many elements that support immigrants in settling in Finnish society and elements that support their identity. Students had to view their lives in the past and at present. They realized many things that had effected on their lives and identities. Digital storytelling can also be the information highway between Finnish people and immigrants. By telling the stories to each other people can better understand other cultures and the reasons for their way of life.

Digital storytelling also supports immigrants to learn language and use it in writing. They learn more IT skills and how to operate with technical devices like mobile phone and email. These are all skills that are included in media education.

Keywords: digital, story, immigrant, media education, project, society

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 MAAHANMUUTTAJIEN KOTOUTUMISKOULUTUS	5
2.1 Kotouttaminen laissa	5
2.2 Turun kristillisen opiston perusopetukseen valmistava opetus	7
3 MEDIAKASVATUS TURUN KRISTILLISESSÄ OPISTOSSA	10
3.1 Mediakasvatuksen tavoitteet 10	
3.2 Open Zone -hanke	12
4 DIGITAALINEN TARINANKERRONTA	14
4.1 Digitaalinen tarinankerronta maailmalla	14
4.2 Tarinan tekoprosessi	16
5 DIGITAALISEN TARINANKERRONNAN KURSSI TURUN KRISTILLISESSÄ OPISTOSSA	18
5.1. Kurssille osallistuneet	18
5.2 Kielitaito ja sen asettamat vaatimukset opetuksessa	18
5.3 Oppilaat ja ryhmän väliset suhteet	21
5.4 Oppituntien eteneminen	23
6 DIGITAALINEN TARINANKERRONTA KOTOUTUMISEN TUKIJANA	26
7 LOPUKSI	30
LÄHTEET	31
Kirjallisuus:	31
Internet:	31
Muu aineisto:	32

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyössä tarkastelen digitaalisen tarinankerronnan soveltuvuutta maahanmuuttajien kotoutumiskoulutukseen osana mediakasvatusta. Pohdin, miten digitaalinen tarinankerronta voi tukea maahanmuuttajien kotoutumista. Opinnäytetyö perustuu syksyllä 2010 Turun kristillisellä opistolla toteutettuun kehittämishankkeeseen digitaalisesta tarinankerronnasta maahanmuuttajille. Kurssi toteutettiin työpajana, osana maahanmuuttajien perusopetukseen valmistavaa opetusta. Se oli osa opetusministeriön alaista Open Zone -hanketta.

Open Zone -hanke edistää maahanmuuttajien mediakasvatusta Turussa. Sen tarkoitus on kehittää mediakasvatusta osana kotoutumiskoulutusta ja lisätä maahanmuuttajien mahdollisuuksia kirjaston käyttäjinä. Hanke on toiminut vuoden 2008 alusta ja päättyy vuoden 2011 lopussa. Hanke on toteutettu yhteistyössä Turun ammattikorkakoulun, Diakonia-ammattikorkeakoulun ja Turun pääkirjaston kanssa. Digitaalista tarinankerrontaa käytettiin ensimmäistä kertaa mediakasvatuksen opetuksessa hankkeen yhteydessä. Osallistuin kurssin suunnitteluun ja sen toteuttamiseen yhdessä Diakonia-ammattikorkakoulun viestinnän yliopettaja Pirita Jupin kanssa. Olen myös osallistunut opettamiseen aikaisemmillä hankkeen mediakasvatuksen kursseilla vuosina 2009 ja 2010.

Digitaalisen tarinankerronnan kurssille osallistuivat Turun Kristillisen opiston perusopetukseen valmistavan koulutuksen maahanmuuttajaopiskelijat, joita tässä tekstissä kutsun nimellä peva2-ryhmä. Digitaalisen tarinankerronnan kurssilla maahanmuuttajaryhmä perehtyi digitaalisen tarinan rakenteisiin, sen tekemiseen ja julkaisuun. Jokaiselle osallistuneelle oli tarkoitus tehdä oma digitaalinen tarinansa. Kurssin tarkoitus oli antaa maahanmuuttajille uusia keinoja ilmaista itseään ja tuoda oma äänensä kuuluville. Samalla ryhmä oppi uusia mediataitoja tarinan tekemisen ohella. Digitaalisella tarinankerronnalla on myös mahdollisuus tukea maahanmuuttajien kotoutumista ja oman identiteetin eheytymistä. Niiden oppilaiden, jotka antoivat luvan, tarinat julkaistaan internetissä Digital storytelling Finland -sivustolla.

2 MAAHANMUUTTAJIEN KOTOUTUMISKOULUTUS

2.1 Kotouttaminen laissa

Suomessa maahanmuuttajien kotouttamista ja turvapaikanhakijoiden vastaanottoa ohjaa kotouttamislaki. Laki pyrkii sananmukaisesti edistämään maahanmuuttajien kotoutumista. Sen tarkoituksena on myös edistää tasa-arvoa, eli määrittää maahanmuuttajille kaikki samat mahdollisuudet elämässä kuin suomalaisillakin on. Tämä tarkoittaa esimerkiksi valinnanvapautta koulutuksen tai työpaikan saamisessa. Näihin asioihin pyritään keinoilla, jotka tukevat ihmisen uudessa yhteiskunnassa tarvitsemia keskeisiä tietoja ja taitoja. Sellaisia on laissa todettu olevan suomenkielen ja kulttuurin oppiminen, suomalaisen työ- ja koulukulttuurin oppiminen ja viestintätekniset taidot. Näitä taitoja opetetaan maahanmuuttajille laaditussa kotoutumiskoulutuksessa, jota kunnat tarjoavat. Kotouttamisen piiriin kuuluvat henkilöt, joilla on kotikunta Suomessa. Kotoutumislaiassa sanotaan, että kotouttaminen on maahanmuuttajan yksilöllistä kehittymistä, jonka tavoitteena on saada henkilö mukaan työelämään ja yhteiskunnan toimintaan, samalla kuitenkin säilyttäen oman kielensä ja kulttuurinsa. Työikäisten maahanmuuttajien jo olemassa oleva osaaminen ja koulutus pyritään saamaan yhteiskunnan käyttöön. (Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoidenvastaanotosta 9.4.1999/493.)

Viestintätekniset taidot tarkoittavat tiedonvälityksen merkityksen ymmärtämistä (suomalainen media) ja tiedonhankkimisen ja tiedonhankintakanavien löytämistä. Taitoja kehitetään muun muassa maahanmuuttajien mediakasvatuksen kursseilla, jotka ovat osa kotoutumiskoulutusta. Maahanmuuttajien pitäisi myös oppia käyttämään tietokonetta ja muita viestintävälineitä, kuten kännykkää. Tieto- ja viestintäteknisten taitojen keskeisiä tavoitteita ovat tekstinkäsittelyn, internetin, sähköpostin ja puhelimen käytön perusteet sekä joukkoviestimien tunteminen. Maahanmuuttajille opetetaan kotoutumiskoulutuksessa tietoteknisten sovellusten perushallinta, tietotekniikan merkityksen ymmärtäminen arjessa, työelämässä ja opiskelussa, suomalaisen puhelinkulttuurin tunteminen sekä toimeentuleminen mediayhteiskunnassa. (Opetushallitus 2007.)

Valtakunnan tasolla maahanmuuttajien kotouttaminen on sisäasianministeriön toimialaa. Paikallistasolla maahanmuuttajien kotouttamisesta huolehtivat kunnat ja niiden työvoimatoimistot. Niiden tehtävä on huolehtia, että maahanmuuttajan kotouttamiseen kuuluvat työvoimapalvelujen, luku- ja kirjoitustaidon opetuksen ja perusopetuksen järjestäminen. Kunnalla on vastuu kotouttamisen kehittämisestä, suunnittelusta ja seuraamisesta. Kotouttamissuunnitelma on jokaiselle maahanmuuttajalle henkilökohtaisesti laadittu ohjelma. Tarkoitus on laatia suunnitelma, joka parhaiten tukee henkilön kielen oppimista ja muiden taitojen kehittymistä, joita hän uudessa yhteiskunnassa tarvitsee. (Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta 9.4.1999/493.)

Maahanmuuttajat saavat opetusta suomen tai ruotsin kielestä ja suomalaisen yhteiskunnan tavoista esimerkiksi kansalais- ja työväenopistoissa, aikuislukioissa, kansanopistoissa ja avoimissa korkeakouluissa. Maahanmuuttaja voi myös käydä peruskoulun, lukion tai ammattitutkintoon tähtääviä opintoja. Oppivelvollisuusikäisellä maahanmuuttajalla on oikeus peruskouluun. Aikuisten maahanmuuttajien koulutuksessa pyritään turvaamaan heidän aikaisemmin hankkimiensa ammattitaitojen ylläpitäminen ja työelämässä tarvittava koulutus. Myös aikuinen maahanmuuttaja voi suorittaa peruskoulun ja lukion oppimäärän. Peruskoulun jälkeen aikuinen opiskelija voi hakea yhteishaussa ammatilliseen koulutukseen. (Opetushallitus 2007.)

Jos kielitaidossa tai muissa valmiuksissa on puutteita, voi maahanmuuttaja hakea ammatilliseen koulutukseen valmistavaan koulutukseen (Opetushallitus 2007). Sama pätee ennen peruskoulun tai lukion käymistä. Tällöin koulutus on peruskouluun tai lukioon valmistavaa. Suomen kielen osaaminen korostuu maahanmuuttajakoulutuksessa siksi, että saadakseen Suomen kansalaisuuden, henkilön on osattava tyydyttävä suullinen ja kirjallinen kielen taito (Kansalaisuuslaki, 359/2003). Tähän tähdätään tarjoamalla maahanmuuttajille yleinen kielitutkinto yleistaitotasolla kolme. Tutkintoa järjestetään neljästi vuodessa.

Aikuisille maahanmuuttajille järjestettävä noin vuoden mittainen kotoutumiskoulutus sisältää kielen opetusta, yhteiskunta- ja arkielämän taitoja, kulttuurintuntemusta sekä työelämään ja ammatinvalintaan ohjaavaa koulutusta. Opetushallitus on tehnyt suosituksen aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutukseen. Suosituksella pyritään

takaamaan yhdenmukaiset tavoitteet, opintojen sisältö ja rakenne. Suosituksen keskeisin sisältö on myös kielen osaaminen, jonka ohella opitaan muita taitoja. Tavoite on, että maahanmuuttaja pystyy toimimaan täysivaltaisena yhteiskunnan jäsenenä ja osallistuu työelämään omien edellytystensä mukaisesti (Opetushallitus 2007).

Maahanmuuttajan kotoutumiskoulutuksessa arjen taitojen opetuksella pyritään siihen, että maahanmuuttaja kykenee selviytymään arkielämän tilanteista, liikkumaan omalla paikkakunnallaan ja tuntemaan tärkeimpien julkisten palveluiden toimipaikat sekä löytää vapaa-ajallaan harrastusmahdollisuuksia. Arjen taitojen yhteydessä on maininta myös tieto- ja viestintäteknisistä taidoista. Myös opiskelutaitojen osaaminen on määritelty. Tavoitteiksi on asetettu, että maahanmuuttaja ymmärtää suomalaisen koulutuksen perusarvot ja vallitsevan oppimiskäsityksen. Maahanmuuttajien halutaan tuntevan suomalaisen yhteiskunnan rakennetta, demokratiakäsitystä ja sen toimimista. Tarkoitus on, että maahanmuuttaja kehittää vuorovaikutustaitoja kulttuuritaustaltaan erilaisten ihmisten kanssa. (Opetushallitus 2007).

2.2 Turun kristillisen opiston perusopetukseen valmistava opetus

Turun kristillisen opiston maahanmuuttajien perusopetukseen valmistavan koulutuksen tarkoituksena on parantaa henkilön yleisiä jatko-opintovalmiuksia sekä jatkokoulutusmahdollisuuksien ja työelämän tuntemusta. Koulutuksella pyritään tukemaan ammatinvalintaa ja työllistymistä sekä opiskelijan henkilökohtaista kasvua ja kehitystä. Koulutus auttaa opiskelijaa kehittämään erilaisissa elämäntilanteissa tarvittavia selviytymisen taitoja ja kykyä sopeutua uuteen yhteiskuntaan. Opetusta annetaan yksilöllisesti sekä evankelis-luterilaisen kirkon ja herännäisyyden hengessä. (Turun kristillinen opisto 2010–2011).

Opiskelu-aika perusopetukseen valmistavassa koulutuksessa on 1 000 oppituntia ja 40 opetusviikkoa. Valmistavassa opetuksessa opetetaan suomen kielellä, jonka lisäksi oppisisällöissä keskitytään suomen kielen opiskeluun. Perusopetuksen aineiden opetuksessa on tavoitteena valmistaa opiskelijaa sekä sanastollisesti että sisällöllisesti perusopetuksessa tarvittavaan kielen taitotasoon ja aineiden perustietoihin. Oppiaineiden ja opetuksen tavoitteet ja sisällöt noudattavat soveltuvin osin perusopetuksen opetussuunni-

telman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä, eli opetuksessa pyritään esimerkiksi käyttämään mahdollisimman paljon peruskoulun oppikirjoja. Opiskelijoilla on mahdollisuus suorittaa yksi perusopetuksen kurssi erillisellä kokeella aineissa, joiden tuntimäärä on yli 20 tuntia. Opetusjärjestelyt on osittain toteutettu yhteistyössä muiden opiskelijaryhmien kanssa, joita ovat esimerkiksi pelkästään suomen kieltä ja kulttuuria opiskelevat. Opetuksen tuntijako on pyritty tekemään niin, että se on myös toiselle asteelle valmentavaa (Turun kristillinen opisto 2010–2011).

Oppiaineet ja kurssit Turun kristillisen opiston perusopetukseen valmistavassa koulutuksessa ovat suomen kieli ja kulttuuri, opinnon ohjaus, tietotekniikka, englannin alkeet, englannin alkeet 2, englanti, ruotsin alkeet, matematiikan alkeet, matematiikka, yhteiskuntaoppi ja historia, biologia, maantieto, fysiikan alkeet, kemian alkeet, terveystieto ja mediakasvatus. Valinnaisia opintoja ovat kuvataide, käsityö, liikunta ja yrittäjyyskasvatus. Opiskelijat suorittavat myös työharjoittelujakson (Turun kristillinen opisto 2010–2011).

Turun kristillisen opiston opinto-ohjauksen tavoitteena on, että opiskelija saa riittävästi tietoa koulutuksestaan ennen sen aloitusta ja sen aikana. Opiskelija sitoutuu ja orientoituu opiskeluun, osaa suunnitella opiskeluaan ja tehdä tarkoituksenmukaisia valintoja esimerkiksi valinnaisten aineiden suhteen. Hän harjaantuu oppimisen taidoissa sekä kehittää persoonallisuuttaan ja päätöksentekotaitojaan. Ohjauksen tehtävänä on myös selkeyttää ammatillista suuntautumista antamalla valmiuksia jatko-opintojen suunnitteluun, jatko-opintoihin siirtymiseen, sekä erilaisiin työuraa koskeviin ratkaisuihin. Tavoitteena on lisäksi luoda opiskelijalle realistinen ja selkeä kuva omista mahdollisuuksistaan (Turun kristillinen opisto 2010–2011).

Opintojen alkuvaiheessa jokaiselle opiskelijalle laaditaan oma henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (HOPS), joka on opiskelijan oma kehityssuunnitelma. Tavoitteena on huomioida opiskelijan yksilölliset tarpeet, erilaiset taustat sekä tavoitteet. Suunnitelmas-
ta käy ilmi kehittämistä kaipaavat aineet, taidot tai tiedot, ja siihen sisältyy opinto-ohjauksen opettajan kanssa tehty jatko-opintosuunnitelma. Opiskelija osallistuu itse oman opiskelunsa ja jatko-opintojensa suunnitteluun ja sitä kautta sitoutuu ja motivoituu opintoihinsa. Opiskelija ja linjavastaava laativat henkilökohtaisen opiskelusuunni-

telman yhteistyössä. Opintojen edetessä sitä tarkennetaan ja tarvittaessa muutetaan (Turun kristillinen opisto 2010–2011).

3 MEDIAKASVATUS TURUN KRISTILLISESSÄ OPISTOSSA

3.1 Mediakasvatuksen tavoitteet

Mediakasvatusopintojen tavoitteena Turun kristillisessä opistossa on opettaa maahanmuuttajille käytännön medialuku- ja mediankäyttötaitoja sekä samalla tukea opiskelijan muita opintoja viestinnän ja viestintätekniiikan avulla. Muita taitoja, jotka liittyvät mediakasvatukseen ovat esimerkiksi suomen kieli ja kulttuuri, tietotekniikka ja suomalainen työkuultuuri. Mediakasvatuksessa madalletaan myös kynnyistä käyttää erilaisia viestintävälineitä itsensä ilmaisemiseen. Välineinä toimivat tietokoneen lisäksi valokuvakamera, videokamera, äänentallentimet ja editointiohjelmat. Samalla opiskelija tutustuu median ja viestintävälineiden merkitykseen ja rooliin suomalaisessa yhteiskunnassa (Maahanmuuttajien mediakasvatus -opintopaketti 2009).

Mediakasvatuskurssien sisältö koostuu seuraavista osa-alueista:

- Viestintätekniiikan hyödyntäminen osana oppiaineita: työ-/opiskelupaikkahaastattelun videointi, osallistuminen julkiseen keskusteluun verkkoympäristössä, oman elämäntarinan kertominen monimediallisesti (digitaalisen tarinankerronnan työpaja) ja valokuvaaminen.
- Tutustuminen median merkitykseen ja rooliin suomalaisessa yhteiskunnassa: tiedotusvälineiden ja verkkoympäristön hyödyntäminen osana opetusta, esimerkiksi uutisten tarkasteleminen sanomalehdistä ja internetistä, median lukutaitoa kehittävät harjoitukset, kuten kriittinen suhtautuminen uutisten totuudellisuuteen (Turun kristillinen opisto 2010–2011).

Mediakasvatuskurssien sisällössä otetaan myös huomioon suomen kielen ja tietotekniikan opintojen tavoitteet Turun kristillisessä opistossa. Suomen kielen opiskelun tavoitteena Turun kristillisessä opistossa on, että opiskelijan suomen kielen taito kehittyy ja karttuu sanaston, kieliopin, puhe- ja kirjoitustaidon sekä luetun- ja kuullunymmärtämisen osa-alueilla. Tavoitteena on saavuttaa eurooppalaisella kielitaitotasosteikolla taso B.1.1, joka on toimivan peruskielitaidon taso. Opetuksessa pyritään erityisesti siihen, että opiskelija alkaa omaksua jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia kielellis-viestinnällisiä tietoja ja taitoja sekä siihen, että opiskelijan suomalaisen kulttuurin tuntemus lisääntyy ja syventyy. Tietotekniikkaopintojen tavoitteena on, että opiskelija op-

pii tekstinkäsittelyn perustaidot, käyttämään sähköpostia ja etsimään tietoa internetistä huomioiden tekijänoikeudet. Hän oppii myös käsittelemään tallentamiaan tiedostoja. Opiskelija oppii taulukkolaskenta- ja esitysgrafiikka-ohjelman peruskäyttöä (Turun kristillinen opisto 2010–2011).

Mediakasvatuksen on huomattu tukevan maahanmuuttajien kotoutumista. Turun ammattikorkeakoulun journalismin lehtori Samuel Raunio, jonka vastuulla Turun kristillisen opiston mediakasvatuksen opinnot ovat, sanoo, että kotoutumista tukee esimerkiksi se, että maahanmuuttaja huomaa mediakasvatuksen tunnilla internetin tärkeyden suomalaisessa yhteiskunnassa ja oppii hakemaan sieltä tietoa ja seuraamaan maailman ja lähialueensa uutisia (S. Raunio, henkilökohtainen tiedonanto 14.11.2010). Monilla maahanmuuttajilla heidän oma kulttuurinsa ohjaa vain kertomaan asioista suusta suuhun ystäville, sukulaisille ja perheelle. Suomessa tämä ei riitä, ja koska maahanmuuttaja saattaa asua uudessa maassa yksin, hänen kontaktinsa voivat olla hyvin vähäiset ja näin myös tieto ulkomaailmasta voi jäädä todella puutteelliseksi. Tällöin maahanmuuttajalla on vaarana syrjäytyä yhteiskunnasta.

Lukutaidon käsite kattaa nykyään ainakin länsimaisessa yhteiskunnassa lähes kaikki visuaalisten merkkien ja ärsykkeiden ymmärtämisen ja tulkinnan. Medioiden hallitsema äärimmäisen visuaalinen maailma on asettanut lukutaidolle uusia vaatimuksia ja haasteita. Median käyttämä kieli muodostuu lukuisista eri elementeistä kuten kuvasta, äänestä, tekstistä, symboleista, logoista, fonteista ja väreistä. Elementit voivat näkyä sekä yhtä aikaa tai erikseen. Siksi pelkkä tekstin lukutaito ei enää riitä. (Ruhala, Ritokoski & Niinistö, 2008.) Mediakasvatuksella pyritään opettamaan tällaisen uuden lukutaidon hallintaa.

Turun kristillisen opiston suomen kielen lehtori Eva Lönnbäck on myös huomannut mediakasvatuksen kotouttajan roolin. Hänestä maahanmuuttajat, jotka ovat suorittaneet mediakasvatuksen kurssin, ovat jatkossa paljon aktiivisempia seuraamaan yhteiskunnan ja maailman asioita. Mediakasvatus on auttanut maahanmuuttajia tajuaamaan, että olemassa on muutakin, kuin vain oma koti, perhe ja koululuokka. Yksi mediakasvatuksen tärkeimmistä saavutuksista Lönnbäckin mielestä Turun kristillisen opiston oppilaille on se, että maahanmuuttajaoppilaat ovat rohkaistuneet kertomaan oman mielipiteensä, osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun ja seuraamaan mediaa kriittisemmin kuin ennen (E. Lönnbäck, henkilökohtainen tiedonanto 14.11.2010).

3.2 Open Zone -hanke

Turun kristillisen opiston mediakasvatus ja tarkastelemani digitaalisen tarinankerronnan työpaja ovat osa Open Zone -hanketta, joka on vuosina 2008–2011 Turussa toteutettu koulutus- ja kehittämishanke. Open Zone on Opetusministeriön alainen, Euroopan sosiaalirahaston rahoittama ja Manner-Suomeen kohdistuva hanke. Sen toteuttajina ovat Turun Ammattikorkeakoulu, Turun kaupunginkirjasto ja Diakonia-ammattikorkeakoulu. Hankkeen tavoite on lisätä maahanmuuttajien avoimen oppimisen ja aktiivisen kansalaisuuden mahdollisuuksia. Tähän pyritään hankkeessa niin, että kirjastoja kehitetään monikulttuurisiksi oppimisen ja osallistumisen paikoiksi ja maahanmuuttajille opetetaan mediakasvatusta. Hankkeella halutaan mahdollistaa maahanmuuttajille kirjastoalan työt ja kouluttaa kirjaston henkilökuntaa monikulttuuriseen kirjastotyöhön.

Työnjako Open Zone -hankkeessa on seuraava: Turun Ammattikorkeakoulu kouluttaa monikulttuurisia osaajia kirjastoihin, Turun kaupunginkirjasto kehittää monikulttuurisia palveluja kirjastoissaan ja Diakonia-ammattikorkeakoulu (Diak) opettaa maahanmuuttajille mediataitoja ja -kasvatusta. Diakin osuus hankkeessa on liitetty osaksi Turun kristillisen opiston maahanmuuttajakoulutuksen opetussuunnitelmaa, joka on 54 tunnin mediakasvatuskurssi keväisin suomen kielen opiskelussa ja 54 tunnin jatkokurssi syksyisin peruskouluun valmistavassa koulutuksessa. Tällä hetkellä hanke on siirtynyt Diakista kokonaan Turun ammattikorkeakoululle, sillä Diak lopetti viestinnän koulutusohjelmansa vuoden 2010 loppuun. Koulutusohjelma siirtyi Turun ammattikorkeakoululle ja muuttui journalismin koulutusohjelmaksi.

Mediakasvatuskurssien vastaava opettaja on journalismin lehtori Samuel Raunio. Hänen lisäksi kursseille on osallistunut Diakin medianomiopiskelijoita ja nykyisin journalismin opiskelijoita, jotka suorittavat maahanmuuttajia opettaessaan ja tunteja suunnitellessaan omaa mediakasvatuksen kurssiaan viestinnän tai journalismin ammattikorkeakoulututkintoonsa. Maahanmuuttajien mediakasvatukseen osallistuminen on opiskelijoille vaihtoehtoinen ammattiopintojen kurssi. Mediakasvatuskurssien sisällöt on suunnitellut Raunio ja opiskelijat yhdessä. Kurssien sisällöt ovat vaihdelleet jonkin verran maahanmuuttajaoppilaiden kielitaidon mukaan. Suomen kielen opiskelijoilla sisältö on ollut yksinkertaisempaa, kun taas perusopetukseen valmistavassa koulutuksessa vaatimustaso on voitu nostaa. Kumpienkin ryhmien kanssa on pyritty tutustumaan suoma-

laiseen mediaan sanomalehtien, radion, television ja internetin kautta. Maahanmuuttajia on opastettu löytämään oman alueensa uutisia ja tietoja. Näin on kehitetty heidän tiedonhankintataitojaan. Kursseilla on tutustuttu myös valokuvaamiseen tai vaihtoehtoisesti videokuvaamiseen. Maahanmuuttajat ovat toteuttaneet ohjaajien avustuksella lyhyitä kuvausprojekteja, esimerkiksi oman uutisen tai mainoksen.

Työnhankinnalla ja työharjoitteluun valmentamisella on ollut mediakasvatuksen kursseilla suuri rooli. Opiskelijoita on valmennettu kurssin aikana suomalaiseen työhaastattelutilanteeseen ja työhakemuksen tekemiseen. Jokainen opiskelija on päässyt harjoittelemaan työhaastattelutilannetta, jonka ohjaajat ovat valmistelleet. Haastattelut on kuvattu videolle, ja jokainen kuvaamiseen luvan antanut on saanut videon kurssin loputtua itselleen, jotta voi tarkastella siltä omaa käyttäytymistään ja kehittyä jatkossa tilanteessa. Maahanmuuttajia on pyritty oppitunneilla myös ohjaamaan siihen, että oman mielipiteen ilmaiseminen on sallittua ja toivottua. Mediakasvatuskursseilla oppilaat ovat kirjoittaneet jonkin suomalaisen median nettilehden mielipideosastolle ja tätä kautta oppineet vaikuttamisen ja itseilmaisun keinoja.

Open Zone -hankkeen päätteeksi Turun kristilliselle opistolle ja Turun kaupungin kirjastolle kootaan oppimateriaali mediataidoista ja mediakasvatuksesta maahanmuuttajille. Oppimateriaali ja käytännöt ovat myös siirrettävissä valtakunnallisesti maahanmuuttajakoulutusta antavien oppilaitosten ja kirjastolaitoksen hyödynnettäväksi.

4 DIGITAALINEN TARINANKERRONTA

4.1 Digitaalinen tarinankerronta maailmalla

Digitaaliset tarinat tuotetaan tyypillisesti lyhyissä ja intensiivisissä työpajoissa. Digitaalinen tarina on lyhytfilmi, joka useimmiten koostuu henkilön omalla äänellä kertomasta henkilökohtaisesta tarinasta, äänitehosteista, musiikista ja valokuvista tai mahdollisesti videokuvasta. (About Capture Wales, 2006.) Tarina voi olla myös faktapitoinen, esimerkiksi jonkin oppiaineen opetuksessa käytettävä kertomus tai se voi korvata perinteisen kouluissa käytetyn esitelmän. Esimerkiksi uskonnon tunneilla voi raamatun kertomuksia havainnollistaa oppilaille digitaalisella tarinankerronnalla tai biologiassa tehdä esitelmän menetelmän avulla. Digitaalista tarinaa voi käyttää myös omana portfoliona, esimerkiksi työpaikkaa hakiessa. Tarina voi toimia myös kannanottona johonkin asiaan tai pyrkiä vaikuttamaan yhteiskunnalliseen ongelmaan. Käytännössä vain mielikuvitus on digitaalisen tarinan käyttötarkoituksen rajana.

Digitaalisen tarinan tekemisen idea on, että se voidaan tuottaa ilman ammattimaista tekniikkaa. Äänen voi nauhoittaa suoraan tietokoneelle, kuvat voi ottaa esimerkiksi kännykkäkameralla ja editointi voi tapahtua internetistä ilmaiseksi ladattavilla ohjelmilla. Digitaalisissa tarinoissa hyödynnetään myös usein internetin vapaasti käytettävissä olevia äänimaailmoja, musiikkia ja kuvamateriaalia. Kuvat voivat myös olla piirustuksia tai kuvia erilaisista esineistä. Digitaalisen tarinankerronnan konsepti on hyvin joustava ja se antaa tilaa taiteellisuudelle ja persoonallisuudelle. Video ei noudata tiukkoja aikarajoituksia tai kuva- ja äänikerronnallisia ohjeita.

Digitaalista tarinaa tehdessä on kuitenkin hyvä huomioida draamankaaren perusajatus siitä, että tarinassa on alku, keskikohta ja loppu, ja että tarinasta löytyy eteenpäin vievä rytmi. Tarina on hyvä tehdä taloudellisesti, eli niin, ettei se ole liian pitkä. Digitaalisessa tarinassa itse tarina, jo nimen mukaisesti, on pääosassa. Kertojääni ja tarinan sisältö ovat kuvamateriaalia ja taustääniä tärkeämpiä. Tällä pyritään siihen, että videon rakentaminen olisi mahdollisimman helppoa ja kaikille mahdollista. Digitaalinen tarina voi myös olla vaikeasti kuvitettava. Tekijällä ei välttämättä ole hallussaan kuvamateriaalia aiheestaan. Tällöin Digitaalinen tarina voi olla kuvitettu hyvin symbolisesti tai jopa

abstraktisti. Digitaalinen tarinankerronta voi olla myös pelkästään kuvien muodostama tarina ilman kertojaaäntä. Kertomus voidaan yhdistää kuvaan tekstin avulla tai sitä ei käytetä lainkaan. Tarina voi toisaalta olla myös pelkkää ääntä, itse tarinan kertomista ja esimerkiksi musiikkia tai muita tehosteääniä ilman kuvaa. (About Capture Wales, 2006.)

Digitaalinen tarinankerronta tuli tutuksi suuremmalle yleisölle, kun amerikkalainen Dana Atchley käytti menetelmää Amerikan filmi-instituutissa työpajatyöskentelyssä vuonna 1993. Kaksi vuotta myöhemmin englantilainen Joe Lambert jalosti Atchleyn toimintatavasta digitaalisen tarinankerronnan koulutuksen, jota tarjotaan tälläkin hetkellä Digitaalisen tarinankerronnan keskuksessa (Center for Digital Storytelling) San Franciscossa. (Puska, 2007.) Suomeen digitaalisen tarinankerronnan menetelmä on saapunut eurooppalaisen DigiTales -projektin myötä, joka toimii kouluttaja Bernajean Porterin luoman verkkosivuston ympärillä. Sivusto tarjoaa kaikki digitaaliseen tarinankerrontaan tarvittavat ohjeet. Englantilainen valokuvaaja, digitaalisen tarinankerronnan kouluttaja Daniel Meadows on kuvannut menetelmää hyvin sanoen:

Digitaaliset tarinat ovat lyhyitä, persoonallisia multimediatarinoita, jotka on kerrottu suoraan sydäimestä. (Houstonin yliopiston www-sivu.)

Meadows korostaa, että digitaalisen tarinankerronnan kauneus on juuri siinä, että sitä voivat käyttää kaikki ihmiset missä tahansa, tarinan voi kertoa mistä aiheesta tahansa ja sen voi jakaa digitaalisesti koko maailmalle. Digitaalisessa tarinankerronnassa suullisen tarinankerronnan perinne liitetään uuteen digitaaliseen tekniikkaan ja sen mahdollisuuksiin. (Houstonin yliopiston www-sivu.)

Tarinan alkuperäinen tehtävä on opettaminen. Ennen viihdeteollisuutta vanhemmat ihmiset kertoivat tarinoita suullisesti nuoremmilleen. Tarinan avulla havainnollistettu opetus jää mieleen paremmin kuin yksinkertainen kielto tai kehoitus. Tarinan opettava voima perustuu sen synnyttämiin visioihin. Visioilla tarkoitetaan useimmiten mielikuvituksen synnyttämiä aistikokemuksia tai tulevaisuuden suunnitelmaa. Tarinat vaikuttavat ihmisten aisteihin. Me haluamme mielikuvituksemme avulla nähdä, kuulla, haistaa, maistaa ja vaistota tarinan tapahtumat. Aisteja stimuloivat yksityiskohdat vievät vastaanottajan sisälle tarinan maailmaan. Aivan kuten me aistimme omaa elämäämme ja

elämänpiiriämme, me haluamme aistia tarinan kuviteltua maailmaa, elää sitä kuin se olisi totta. (Sihvonen 1988, 103. Lehtosaari)

Digitaalista tarinankerrontaa on käytetty Euroopassa ja varsinkin Yhdysvalloissa moniin eri tarkoituksiin. Esimerkiksi eri Euroopan maiden yleisradiot ovat käyttäneet tekniikkaa kansalaisjournalismin tuottamiseen, kuten esimerkiksi BBC projektillaan Capturin Wales. Yhdysvalloissa digitaalinen tarinankerronta on yleinen opetusmuoto peruskoulussa ja lukiossa. Digitaalisen tarinankerronnan vaikutuksista terveyteen ja sosiaaliseen käytökseen, todistaa Amy Hillin projekti Silence Speak, joka toteutettiin vuonna 1999 Kaliforniassa, Teksasissa, New Yorkissa ja Minnesotassa jengiväkivallan ehkäisemiseen. (Silencespeaks www-sivu.) Hill käytti menetelmää myös Afrikassa nuorten mielenterveyden edistämiseen. Tulokset projekteissa olivat positiivisia. Digitaalista tarinankerrontaa käytetään monissa erilaisissa museoissa. Yksi suurimmista projekteista Culture Shock! on tällä hetkellä Englannissa. Projektin tarkoituksena on, että ihmiset tekisivät digitaalisia tarinoita museoiden ja gallerioiden kokoelmien inspiroimina. (My Yorkshiren www-sivut.)

4.2 Tarinan tekoprosessi

Digitaalisen tarinankerronnan tekoprosessi voidaan jakaa osiin. Digitaalisen tarinankerronnan keskus jäsentää tarinankerronnan elementtejä seitsemään osaan:

- 1) Näkökulma: Tarinan ydin, premissi, asia minkä kertoja haluaa tarinallaan kertoa. Voidaan yleensä tiivistää yhteen lauseeseen.
- 2) Avainkysymys: Kertomuksen jännitteen kannalta olennainen on alussa asetettu avainkysymys, joka herättää katsojan mielenkiinnon, kannattelee draamaa ja joka saa vastauksensa tarinan aikana. Lyhyessä digitaalisessa tarinassa avausvirke on keskeisessä osassa. Avainkysymys ei välttämättä esiinny kirjaimellisesti kysymysmuodossa, vaan voidaan ilmaista hienovaraisemmin.
- 3) Emotionaalinen sisältö: Emotionaalisessa sisällössä on kyse ihmiselämän perustavanlaatuisista kysymyksistä, joita kertoja käsittelee avoimesti, rehellisesti ja henkilökohtaisella tasolla.

- 4) Oman äänen lahja: Vaikka tarinan voi kertoa myös kuvan, kirjoitetun tekstin ja musiikin keinoin, oman äänen käyttö tekee tarinasta henkilökohtaisemman, se itsessään viestii ja vetoaa katsojaan.
- 5) Taustäänänen voima: Musiikki luo tunnelmia, herättää tunteita ja tukee tarinaa. Instrumentaalikappale on yleensä toimivin vaihtoehto, tällöin laulun lyriikoiden ja tarinan tekstin välille ei synny kilpailua tai ristiriitaa. Myös harkittu äänitehosteiden käyttö voi tukea tarinaa ja herättää kuvat eloon.
- 6) Taloudellisuus: Älä uuvuta katsojaa liiallisella kuvamateriaalilla, vaan käytä kuvia ja videoklippejä juuri riittävästi tarinan kertomiseen. Ole taloudellinen myös kirjoitetun käsikirjoituksen kanssa, harkitse jokaista sanaa. Olennaista on miettiä käsikirjoituksen ja kuvien kertoman tarinan suhdetta. Kertomuksen työstäminen voi edetä joko kuvalähtöisesti tai käsikirjoituslähtöisesti.
- 7) Rytmitys: Tarinan etenemisnopeus on olennainen elementti digitaalisessa tarinassa. Tarinan tunnelmaan vaikuttaa se, onko kuvien vaihtumisen rytmi hidas vai nopea. Myös tahdinmuutokset ovat tehokkaita tehokeinoja lyhyessäkin tarinassa. Kuvien vaihtumisrytmin lisäksi tarinan vauhtiin voi vaikuttaa kuvien liikkeellä sekä musiikin tempolla. (Educause www.sivu., Digital Storytelling Finland www.sivu.)

5 DIGITAALISEN TARINANKERRONNAN KURSSI TURUN KRISTILLISESSÄ OPISTOSSA

5.1. Kurssille osallistuneet

Turun kristillisen opiston syksyn 2010 mediakasvatuksen kurssille, jossa työstettiin digitaalisia tarinoita, osallistui peruskouluun valmistavan opetuksen opiskelijaryhmä. Ryhmään kuului 14 maahanmuuttajaa kuudesta eri maasta, Afganistanista (7), Somaliasta (3), Bosniasta (1), Irakista (1), Algeriasta (1) ja Thaimaasta (1). Opiskelijat olivat iältään arviolta noin 17–35-vuotiaita. Opetus toteutettiin suomen kielellä, jota opiskelijat olivat opiskelleet noin vuoden. Yhdeksän opiskelijaa puhui englantia joko tyydyttävästi tai vain hyvin vähän. Englannin kieltä käytettiin joissakin tilanteissa avaamaan yksittäisiä sanoja.

Osallistuin kurssin aikana kaikille oppitunneille ohjaavana opettajana. Kaksi kurssin aihealuetta, valokuvaamisen perusteet ja draamankaaren perusteet suunnittelin ja toteutin itsenäisesti. Tarkastelen näiden kokonaisuuksien suunnittelua ja toteutusta omien havaintojeni pohjalta. Muut oppitunnit, jotka olivat Pirita Jupin toteuttamat, selitän lyhyesti. Digitaalisen tarinankerronnan kurssin lisäksi olen osallistunut kolmelle muulle Open Zone -hankeen mediakasvatuksen kurssille ohjaavana opettajana. Näiden kurssien kokemuksen perusteella minulla oli kolme lähtökohtaa, joiden mukaan suunnittelin valokuvaamisen ja draaman oppitunnit. Ne ovat opiskelijoiden kielitaito sekä oppilaiden oma persoonallisuus ja ryhmän keskinäiset sosiaaliset suhteet.

5.2 Kielitaito ja sen asettamat vaatimukset opetuksessa

Tärkein asia, joka kokemusteni perusteella tulee ottaa huomioon maahanmuuttajaopiskelijoiden tuntien suunnittelussa, on opiskelijoiden suomen kielen taito. Kielitaso saattaa vaihdella suuresti maahanmuuttajaluokassa. Toiset ymmärtävät kieltä paremmin puhuttuna, toiset kirjoitettuna. Sanastollinen osaaminen vaihtelee suuresti. Yleisesti voi kuitenkin todeta, että puhutun kielen taso perusopetukseen valmistavan opetuksen ryh-

mässä tulisi olla tyydyttävä. Kirjoittaminen on kuitenkin tällä tasolla oleville oppilaille vielä hyvin vaikeaa.

Peva2-ryhmän oppilaista suurin osa ymmärsi selkeästi ja hitaasti puhuttua suomea. Sanastollinen osaaminen käsitti vain arkikielessä käytetyt sanat, joka asetti myös oman haasteensa oppituntien sisällön suunnittelulle. Oppimateriaaleissa ja luennoissa ei voinut käyttää vaikeaa termistöä tai liian haastavia lauserakenteita. Hyvä sääntö on, että niin kirjoitetussa kuin puhutussakin kielessä tulisi käyttää paljon selkeitä pää- ja sivulauseita ja välttää liiallista lauseenvastikkeiden käyttöä. Koska kirjoitetun ymmärtäminen on yleensä tämän tason opiskelijoille hankalampaa kuin puhuminen, voi kirjoitettu oppimateriaali sisältää todella lyhyitä lauseita, kuten esimerkiksi ”Tämä on valokuvan rajaus”. Tämän jälkeen lause ja sen tarkoitus avataan puhumalla ja keskustelemalla. Näin lause toimii oppilaalla muistutuksena, mistä asiasta tässä tietyssä kohdassa oli kysymys. Oppilas voi opettajan selittävän puheen aikana, tai sen jälkeen, kirjoittaa aiheesta muistiinpanoja omalla äidinkielellään, jolloin aihe tulee ymmärretyksi paremmin.

Kielellinen taso vaikutti siis laatimani puhutun ja kirjoitetun oppimateriaalin sisältöön. Ei voinut olettaa, että Peva2-ryhmän opiskelijoille olisi voinut luennoida samalla tasolla, kuin esimerkiksi suomalaisille aikuisille opiskelijoille. Koska kielen ymmärtäminen on vielä suhteellisen heikkoa, se turhauttaa. Jos oppituntien sisältö on liian vaikeaa, tai sisältää liikaa puhetta ja tekstiä, jota oppilaat eivät ymmärrä, he turhautuvat. Ei ole mielekästä istua oppitunnilla, jonka sisällöstä ei ymmärrä kuin vähän. Turhautuminen ilmenee oppitunnilla usein häiriköintinä tai oppilaan keskittymisen ja oppitunnin seuraamisen loppumisena.

Joskus turhautuminen voi olla niin suurta, että oppilas suuttuu opettajalleen. Tällainen tilanne syntyi eräällä maahanmuuttajaryhmän mediakasvatuksen oppitunnilla, jolle osallistuin. Opettajan luennointi oli eräiden oppilaiden mielestä kielellisesti liian vaikeaa. Oppilaat turhautuivat, koska eivät ymmärtäneet opetuksen sisältöä. Eräs oppilaista otti asian puheeksi opettajan kanssa kesken oppitunnin. Turhautuminen purkautui suuttumuksena ja syyttävänä kommenttina opettajalle. Miksi opettaja vain puhui ja puhui, eikä yrittänyt opettaa asioita jollakin muulla keinolla niin, että sen ymmärtäisivät kaikki. Ensimmäistä kertaa maahanmuuttajaryhmää opettanut opettaja koki tilanteen ehkä hie-man hyökkävänä ja omaa ammattitaitoaan alentavana. Kysymys oli kuitenkin siitä, että

oppilas yritti ohjeistaa opettajaa ymmärtämään ryhmänsä tilannetta. Ryhmän kielitaito oli vielä liian heikko, jotta oppituntia olisi voinut pitää samalla luennoivalla tyyllillä kuin suomenkielisille oppilaille. Tilanne on melko tyypillinen. Oppilaan kielen rajoittuneisuus on omiaan synnyttämään konflikteja oppitunneilla, kun oppilas ei pysty kielen vuoksi ymmärtämään tai ilmaisemaan itseään tarpeeksi hyvin. Opettajien on joskus vaikea ymmärtää tätä seikkaa, sillä he kokevat, että aikuisten oppilaiden tulisi pystyä osallistumaan luento-opetukseen, jos he aikovat esimerkiksi jatkossa kouluttautua lisää. Tästä ajatusmallista olisi kuitenkin pyrittävä eroon maahanmuuttajaoppilaiden kohdalla.

Maahanmuuttajien opetuksessa tulisi ottaa huomioon, että maahanmuuttaja ei ehkä ole aiemmin opiskellut tai käynyt koskaan koulua. Voi olla, että oppilas on suorittanut vain peruskoulun, mutta siitä on aikaa ja opetus on ollut hyvin erilaista, tai koulua on käyty kotona. Maahanmuuttajalle saattaa olla hyvinkin vaikeaa hahmottaa laajoja kokonaisuuksia, tai syy-seuraus-suhteiden ymmärtäminen on puutteellista. Opetuksen taso on tällöin pakotettu olemaan yksinkertaista ja toteavaa. Oppilaille ei voi antaa liian suurta vastuuta siitä, että he itse osaisivat päätellä asioita. Kotoutumiskoulutus on eräänlaista koulumaailmaan ja sen käytäntöihin tutustumista ja niihin hiljalleen oppimista.

Kirjassa Monikulttuurinen koulu – haaste ja mahdollisuus todetaan seuraavaa:

Oppilas, jonka taustalla on tiukka yhteisöllinen arvojärjestelmä, ei aina pysty käyttämään koko tiedollista kapasiteettiaan uudessa ympäristössä. Ongelmanratkaisutilanteet ovat tämän vuoksi hänelle vaikeita. Koulussa tämä ilmenee varsinkin tilanteissa, joissa oppilaiden tulisi löytää omape räisiä ja perinteistä poikkeavia ratkaisuja. (Talib 2002, 60.)

Monissa tapauksissa maahanmuuttaja ei myöskään ole saanut viettää lapsuutta ja nuoruutta sellaisella tavalla, jona me länsimaalaiset nuo ikävaiheet käsitämme. Lapsuus ja nuoruus on voinut kulua työtä tehdessä ja perheestä huolehtiessa. Moni on voinut joutua ottamaan aikuisen roolin jo ollessaan hyvin nuori. Tästä syystä, kun maahanmuuttaja sitten uudessa kotimaassaan pääsee kouluun, voi nuoruus ilmetä hänellä takautuvasti ja näkyä monissa sosiaalisissa tilanteissa esimerkiksi murrosikäiselle tyypillisenä käyttäytymisenä ja opettajan auktoriteettia vastaan kapinointina. Voi myös olla, että maahanmuuttajaoppilas kokee tulevansa syrjityksi uudessa kouluympäristössä, tai tuntee, että ei pärjää omalla identiteetillään ja koulumenestys on huonoa. Tällöin hän voi ruveta käyttäytymään vähättelevästi tai ylimielisesti opetusmenetelmiä tai opettajia kohtaan. Reak-

tiolla haetaan vahvistusta omalle itsetunnolle ja yritetään todistaa uusi yhteiskunta vääränlaiseksi. Näin ollen on tärkeää, että opettaja kiinnittää erityistä huomiota opetuksensa menetelmiin. (Talib 2002.)

Yksi tärkeä opettamisen menetelmä maahanmuuttajaryhmien kanssa on esimerkkien käyttäminen ja näyttäminen. Varsinkin mediakasvatuksessa ja digitaalisen tarinankerronnan oppitunneilla esimerkkien näyttäminen maahanmuuttajille on toiminut hyvin, sillä se selkeyttää opetusta ja aiheiden ymmärtämistä. Oppitunnit on hyvä jakaa lyhyisiin jaksoihin. Kirjoitettu ja puhuttu opettaminen tapahtuu lyhyinä jaksoina, joita tauotavat esimerkit. Käytin tätä menetelmää kummallakin suunnittelemani oppitunnilla, sekä valokuvaamisen perusteissa että draamankaaren perusteissa. Lyhyen teksti- tai puheosion jälkeen näytin oppilaille esimerkkejä joko rakentamastani diaesityksestä tai internetistä. Esimerkkien avulla havainnollistaminen avasi aiheita paljon enemmän, kuin jos olisin yrittänyt selittää niitä auki. Esimerkkien näyttämisen ympärille on helppompaa rakentaa osallistuvaa keskustelua, johon maahanmuuttajia yritetään kannustaa varsinkin mediakasvatuksen oppitunneilla. Dialogi luo tunneille aina välittävää tunnelmaa ja osoittaa, että opettaja on aidosti kiinnostunut oppilaidensa mielipiteistä.

5.3 Oppilaat ja ryhmän väliset suhteet

Maahanmuuttajien opetuksessa tulee ottaa huomioon oppilaiden oma persoonallisuus, taustat ja opiskelijaryhmän keskinäiset sosiaaliset suhteet. Maahanmuuttajien kohdalla näiden asioiden huomioiminen on erityisen tärkeää, sillä heidän henkilökohtaiset, opiskelu-, kulttuuri ja sosiaaliset taustansa ovat hyvin erilaisia. Kokemukseni mukaan nämä kaikki asiat vaikuttavat huomattavasti opetuksen sisältöön ja tapaan opettaa maahanmuuttajia. Maahanmuuttajia opettavien opettajien pitäisi tietää oppilaidensa taustaan ja kulttuuriin liittyvistä tekijöistä, jotka joko helpottavat tai vaikeuttavat oppimista. Taustalla ja maahanmuuton syillä on merkitystä oppilaan motivaatioon. Esimerkiksi Euroopasta muuttavilla henkilöillä tausta on yleensä helpommin sulautettavissa suomalaiseen yhteiskuntaan kuin sotatilassa olevasta maasta tulleella pakolaisella. (Talib 2002.)

Digitaalisen tarinankerronnan kurssi Turun kristillisessä opistossa oli ajallisesti hyvin lyhyt. Siksi ei ollut mahdollisuutta tutustua oppilaiden taustoihin tai heihin yksilöinä.

Yritin kuitenkin opetuksessa ottaa huomioon sen, että oppilaiden taustalla saattaa olla hyvinkin rankkoja kokemuksia kotimaan mahdollisesta sotatilasta tai henkilön muista ongelmista johtuen. Yritin huomioida myös sen, että monissa maissa esimerkiksi naisten ja miesten väliset suhteet poikkeavat paljon suomalaisista käytännöistä. Joillakin oppilailla myös uskonto saattaa vaikuttaa merkittävästi käyttäytymiseen. Huomioin edellä mainittuja asioita siten, että pyrin käyttäytymään joka tilanteessa tasapuolisesti kaikkia oppilaita kohtaan. Oppilaista toiset olivat hiljaisempia ja ujompia, kun taas toiset äänekkäämpiä ja enemmän esillä olevia. Hiljaisempia ja ujompia yritin rohkaista ilmaisemaan itseään ja osallistumaan keskusteluun muiden mukana. Tämä mielestäni tukee ajatusta siitä, että Suomessa kaikki ovat tasa-arvoisia ja kaikille täytyy antaa mahdollisuus mielipiteeseen ja samanarvoiseen osallistumiseen sukupuolesta tai persoonallisuudesta riippumatta. Myös epävarmojen oppilaiden kannustaminen ja hyvän palautteen antaminen on tärkeää. Tämän uskon vahvistavan oppilaan itsetuntoa suomalaisessa koulumaailmassa ja vähentävän tuntoa siitä, että oma osaaminen olisi muita heikompaa.

Maahanmuuttajat ovat usein epävarmoja omasta osaamisestaan. Tämä johtuu muun muassa siitä, että vaikka kotimaassa olisi ollut ammattilainen jollakin osa-alueella, uudessa kotimaassa tämä osaaminen nollataan. Suomalainen byrokratia estää maahanmuuttajien jo olemassa olevan osaamisen hyödyntämisen. Vanhassa kotimaassa hankittu koulutus tai ammattitaito ei enää päde. Kun jo olemassa olevat taidot tällä tavalla ohitetaan, voi maahanmuuttaja helposti kokea olevansa täysin hyödytön ja huono kansalainen. Kotoutuskoulutuksen aikana saatu hyvä palaute onkin ensiarvoisen tärkeää vahvistamaan henkilön itsetuntoa.

Oma opiskeluryhmä on maahanmuuttajille hyvin tärkeä. Peva2-ryhmässä useat opiskelijat olivat tulleet Suomeen yksin ja olivat siksi vailla perheen ja sukulaisten antamaa tukea arkielämässä. Opiskeluryhmästä saattaa tässä tilanteessa tulla jonkinlainen perheen korvike, josta haetaan turvaa ja hyväksyntää. Siksi opetuksessa on tärkeää ottaa huomioon myös se, että omalta osaltaan tukee ja vahvistaa ryhmän yhteistä hyvää henkeä ja opiskelijoiden välistä vuorovaikutusta. Tätä voi opetuksessa korostaa sisällyttämällä siihen paljon oppilaiden ja opettajan välistä keskustelua. Keskustelun tulee kuitenkin pysyä asiallisella tasolla, jossa kaikkia kohdellaan tasapuolisesti ja kaikkien kommentit kuunnellaan ja niihin suhtaudutaan hyvällä asenteella. Opettajan tehtävä on huolehtia siitä, etteivät ryhmän vahvimmat persoonat esimerkiksi arvostele liian voi-

makkaasti hiljaisempien ja vähemmän esillä olevien oppilaiden mielipiteitä tai tunteilla tehtyjä tuotoksia. Ryhmän jäsenten välisiä suhteita voi oppitunneilla vahvistaa myös teettämällä oppilailla ryhmätöitä. Monia uusia aiheita on helpompi työstää, kun tukena on toinen opiskelija. Pitämilläni oppitunneilla pyrin siihen, että oppilaat saivat auttaa toisiaan tai tehdä asioita yhdessä. Hyväksyin myös sen, että he saivat neuvoa toisiaan omalla äidinkielellään, jos jollekin suomalainen ohjeistus oli ollut liian vaikeaa.

Sosiaalipsykologi Y. Amir (Jaspars & Hewstone 1982) on tarkastellut kontaktitilanteita siltä kannalta, milloin ne joko lisäävät ja milloin vähentävät ihmisten ja kulttuurien välisiä ennakkoluuloja tai stereotyyppisiä asenteita. Hänen huomioitaan voisi soveltaa myös maahanmuuttajien koulutuksessa. Amirin mukaan seuraavat asetelmat ovat hyviä vähentämään kulttuurisia ennakkoluuloja:

1. Kun useiden kontaktissa olevien etnisten ryhmien välinen status on tasa-arvoinen.
2. Kun auktoriteetti tai sosiaalinen ilmapiiri suosii ja edistää ryhmien välistä kontaktia.
3. Kun kontaktin luonne on enemmänkin intiimiä kuin satunnaista.
4. Kun etnisten ryhmien välinen kontakti on miellyttävää ja palkitsevaa.
5. Kun ryhmä tavoittelee yhteistä tavoitetta sen sijaan, että jokainen keskittyisi vain omaan tavoitteeseensa.” (Jaspars & Hewstone 1982, 44.)

5.4 Oppituntien eteneminen

Digitaalisen tarinankerronnan kurssi Turun kristillisellä opistolla koostui seitsemästä oppikerrasta Peva2-ryhmän kanssa. Oppitunteja oli yhteensä 22. Tämän lisäksi oppilaat työstivät kirjoittamiaan tarinoita kahden viikon ajan suomen kielen oppitunneilla. Tapasimme oppilaat Pirita Jupin kanssa ennen kurssin alkua lyhyesti. Esittelimme itsemme ja kerroimme kurssin sisällöstä. Oppilaat esittelivät itsensä ja saimme tuntumaa siitä, minkälaisista ihmisistä ryhmä koostuu.

Kurssin aloituskerralla Pirita Juppi kävi oppilaiden kanssa läpi digitaalisen tarinankerronnan periaatteet ja toimintamuodot, mitä tulimme kurssin aikana tekemään ja miksi. Oppilaille jaettiin myös tarinoiden aihealueet, joista he saivat valita kiinnostavimman. Tarinat saivat käsitellä jotakin itselle tärkeää paikkaa, ihmistä tai muuta asiaa. Aiheita ei

määritelty tiukasti siksi, että kukaan oppilaista ei joutuisi tekemään tarinaa, jonka olisi mahdollisesti voinut kokea liian henkilökohtaiseksi tai vaikeaksi. Aiheiden löyhällä rajauksella haluttiin kuitenkin ohjata oppilaita kertomaan jotain omasta elämästään ja tuomaan tarinaansa omaa persoonallisuutta mukaan. Ensimmäisellä tapaamiskerralla aloitimmekin aiheiden ideoinnin. Toinen tapaamiskerta oli varattu pelkästään aiheiden jatkoideoimiseen ja työstämiseen. Oppilaat aloittivat tarinoidensa hahmottelemisen kirjoittamalla. Ohjeistuksena oli, että tarina sai olla pituudeltaan korkeintaan yhden A4-paperin mittainen kirjoitettuna. Näin siitä ei tule liian pitkää videomuodossa ja kuvituksen hankkiminen on helpompaa. Seuraava kahden viikon aikana oppilaat työstivät tarinoitaan suomen kielen oppitunneilla, koska suomen kielen opettajalla on paremmat valmiudet ohjata oppilaita oikeinkirjoituksessa. Tämän kahden viikon aikana oppilailla ei ollut mediakasvatuksen oppitunteja.

Kahden viikon tauon jälkeen pohdimme tarinoiden sisältöä keskustelemalla oppilaiden kanssa. Opetusmateriaali koostui dramaturgian perusteiden hahmottamisesta, eli siitä, miten tarinan odotetaan perinteisesti etenevän. Tämän jälkeen oppilaat ryhtyivät miettimään tarinansa kuvitusta ja mahdollisia taustaääniiä, musiikkia ja sitä, miten tarina loogisesti etenisi kuvien ja äänellisen kerronnan avulla. Kuvitusta ja ääniä haettiin internetistä sivustoilta, joilta materiaalin käyttäminen on sallittua. Joidenkin oppilaiden tarinat olivat aiheeltaan sellaisia, että niiden kuvitus perustui pelkästään internetistä löytyvään kuvamateriaaliin. Aiheina oli muun muassa oman kotimaan jokin tärkeä kaupunki tai paikka, josta oppilaalla ei ollut omaa kuvamateriaalia. Ne oppilaat, jotka käyttivät tarinoissaan kuvituksena omia valokuviaan, suunnittelivat millaista kuvamateriaalia tarinaa varten tulisi hankkia tai mitä oli jo olemassa.

Neljäs oppikerta koostui valokuvaamisen perusteiden läpikäymisestä. Oppilaille opetettiin esimerkiksi valokuvan rajaamisesta, kuvakulmasta ja sommittelusta. Teoreettisen oppitunnin jälkeen oppilaat suunnittelivat, millaista kuvamateriaalia tarvitsisivat tarinaansa ja he saivat lähteä kuvaamaan koulun kameroilla luokan ulkopuolelle. Oppilaita oli ohjeistamassa kolme Diakonia-ammattikorkeakoulun medianomiopiskelijaa, jotka suorittivat samanaikaisesti toista Turun kristillisen opiston maahanmuuttajien mediakasvatuskurssia. Näin maahanmuuttajaoppilaat eivät joutuneet kuvaamaan yksin, vaan heillä oli mukana kokeneempi henkilö ohjaamassa kameran käyttöä ja valokuvamista.

He, jotka eivät voineet ottaa tarinaansa varten uutta kuvamateriaalia, jatkoivat kuvien etsimistä internetistä, esimerkiksi flickr- ja wikimedia-sivustoilta, joissa on vapaasti ladattavissa olevaa kuvamateriaalia. Oppitunnilla oli myös mahdollisuus skannata piirroksia, jos sellaisia olisi käytetty jonkin tarinan kuvitukseen. Yhdelläkään oppilaalla ei kuitenkaan ollut mitään skannattavaa. Oppilaat tekivät tarinaansa myös kuvakäsikirjoituksen, jonka tarkoitus oli helpottaa tarinan koostamista editointivaiheessa. Oppitunnin loputtua, jokainen oppilas tallensi oman kuvamateriaalinsa omaan työkansioonsa ohjaajien avustuksella.

Viides oppikerta keskittyi tarinoiden äänimaailmaan ja tarinoiden äänittämiseen. Jokainen oppilas kävi ohjaajan kanssa nauhoittamassa oman tarinansa zoom-äänitallentimelle. Oppilaat lukivat tarinansa paperilta. Näin jokainen tarina sai kertojääneksi oman tekijänsä. Oppilaat jatkoivat myös taustäänien ja musiikin etsimistä internetistä. Äänitiedostot tallennettiin oppilaiden omiin työkansioihin. Kuudes oppikerta käytettiin tarinoiden editoimiseen ja viimeistelyyn. Tarinat editoitiin MovieMaker -ohjelmalla, joka löytyy yleensä pc-tietokoneista. Oppikerralla olivat jälleen mukana Diakin medianomiopiskelijat, jotka ohjeistivat ja auttoivat maahanmuuttajia. MovieMakerin helpon käytettävyyden johdosta editoiminen sujui hyvin, eikä kenelläkään ollut ohjelman käytössä suuria ongelmia. Viimeinen oppikerta oli tarkoitus käyttää digitaalisten tarinoiden katseluun, niistä keskustelemiseen ja palautteen antoon. Osalla oppilaista editointi oli kuitenkin vielä kesken, joten oppituntien alku käytettiin vielä tarinoiden valmiiksi saamiseen. Keskustelu ja palautteenanto sujuivat ryhmältä hyvin ja valmiit tarinat herättivät paljon mielipiteitä ja ajatuksia muun muassa siitä, millaisena oma kotimaa nähdään tai halutaan näyttää ulkopuolisille.

6 DIGITAALINEN TARINANKERRONTA KOTOUTUMISEN TUKIJANA

Maahanmuuttajuus ja identiteetti ovat vahvasti sidoksissa toisiinsa. Kun ihminen vaihtaa kotimaataan ja kohtaa uuden maan kulttuurit ja tavat, on identiteetti automaattisesti kyseenalaistettu. Maasta toiseen muuttaminen heikentää tietoisuutta siitä, kuka minä olen. Oma identiteetti heikkenee. Myös kaipaus ja suru omaan kotimaahan pahentavat tilannetta ja vaikuttavat vahvasti muuttajan elämään. Muuttamisen yhteydessä vanha identiteetti on vaihdettava tai mukautettava uuteen kieleen, tapoihin ja kulttuuriin. Tutkija Stuart Hall kuvaa identiteettiä niin, että se muodostetaan epävakaa pisteessä, jossa ääneen lausumattomat henkilökohtaiset tarinat kohtaavat historian ja kulttuurin kertomukset. (Talib 2002.)

Tutkijoiden mukaan ihmisen on mahdollista elää monessa eri kulttuurissa samanaikaisesti ja muodostaa monikulttuurinen identiteetin. Monikulttuurisen identiteetin yksilö pystyy soveltamaan tapoja ja malleja sen mukaan, mitä kulloinenkin tilanne vaatii. Hänen ei tarvitse luopua alkuperäisestä identiteetistään kokonaan. Monikulttuurinen ja -identiteettinen voi siirtää oppimiaan asioita ja monikulttuurista identiteettiään tarinoiden avulla muille ja auttaa näin muita löytämään oman asemansa uudessa kulttuurissa. (Talib 2002.)

Digitaalinen tarinankerronta tukee monilta osin maahanmuuttajaa hahmottamaan uutta ja vanhaa identiteettiään. Peva2-ryhmän oppilaiden valittua tarinoidensa aiheet, ilmeni, että melkein kaikki niistä käsittelivät jollakin tavalla vanhan kotimaan ja uuden kotimaan välisiä eroja tai uudessa kotimaassa vastaan tulleita asioita. Oppilaat siis tiedostamattaan alkoivat tarinoidensa avulla määritellä omaa tämänhetkistä identiteettiään. He pohtivat, minkälaista minulla oli kotimaassani ja mitä minulla on nyt. Identiteetin tutkiminen ja selkiinnyttäminen tapahtuikin parhaiten oman elämäntarinan tarkastelulla ja pohdinnalla. Elämäntarinasta löytyy yhtenäisyys ja uskollisuus identiteetin pysymiselle tai uuden rakentamiselle. Ihmisen henkilökohtaista tarinaa voi myös verrata moraaliseksi kompassiksi, jonka avulla elämässä kohdattuja asioita arvotetaan. (Talib 2002.)

Turun kristillisen opiston suomen kielen ja kulttuurin lehtori Eva Lönnbäckin mielestä digitaalinen tarinankerronta tukee oppilaan identiteettiä juuri siksi, että oppilas voi tarinaa tehdessään ja kertoessaan valita itse, mitä haluaa kertoa. Lönnbäckistä ei ole hyvä, että opettajat aina määräävät mistä oppilaan tulee milloinkin puhua tai kirjoittaa. Hänestä oppilaita motivoi paljon enemmän se, että he saavat vapaasti poimia elämästään jonkin itselleen tärkeän asian, jonka haluavat kertoa muille. Lönnbäck pitää digitaalista tarinankerrontaa hyvänä kotoutumisen tukijana myös siksi, että tarinan kautta oppilaat voivat tarkastella omaa taustaansa ja tilannetta, missä ovat nyt. Tarinan avulla he voivat vertailla, millaista oli ennen ja nyt. Tätä kautta oppilas ehkä huomaa tilanteensa paremmin, voi miettiä, että sopeutuuko uuteen kotimaahansa ja onko jo löytänyt siellä oman paikkansa. (E. Lönnbäck, henkilökohtainen tiedonanto 14.11.2010.)

Kirjassa Monikulttuurinen koulu – haaste ja mahdollisuus pohditaan tarinan kertomisen merkitystä maahanmuuttajien opetuksessa. Kirjassa todetaan, että opettajien ja suomalaisten yksi suurimmista haasteista on, että he eivät ymmärrä, miltä tuntuu olla erilainen uudessa ympäristössä ja joutua tämän takia huomion keskipisteeksi.

Tarinankerronnalla voidaan tähän ongelmaan löytää yksi ratkaisu ja näin helpottaa maahanmuuttajan kotoutumista ja suomalaisten suhtautumista maahanmuuttajiin, koska vasta silloin, kun avoimesti voimme kuulla ja kertoa ihmisten erilaisia tarinoita, voimme ymmärtää toisiamme ja aidosti kohdata toisemme. (Talib 2002.)

Tarinankerronta on myös hyvä väline tunteiden ilmaisuun. Valitettavan usein kouluympäristössä ajatellaan, että omat tunteet ja niiden ilmaisu olisi pidettävä erillään oppimisesta. Ei ole kuitenkaan mahdollista erotella näitä kahta asiaa, koska ihmisten kertomat tarinat omista tunteistaan välittävät meille tietoa heidän todellisuudestaan ja tavastaan ymmärtää asioita. Tarinoiden kertominen onkin yksi parhaimmista opettamisen keinoista. Kuunnellessa ja katsellessa toisen ihmisen kertomaa tarinaa, voi samaistua tunteisiin ja tuntea läheisyyttä kertojaan. Tarinat auttavat sekä niiden kertojia että kuulijoita käsittelemään omia tunteitaan ja ymmärtämään niitä paremmin. Digitaalinen tarinankerronta antaa maahanmuuttajille yhden keinon lisää ilmaista itseään. Eva Lönnbäck pohtii, että digitaalinen tarinankerronta on juuri maahanmuuttajille hyvä keino, sillä sen avulla ei tarvitse käyttää uutta vaikeaa kieltä ainoana ilmaisumuotona, vaan mukana ovat myös kuvan ja äänitahosteiden keinot.

On tullut enemmän ulottuvuuksia ja enemmän työkaluja opettaa. Niille, jotka eivät ehkä kirjallisesti ilmaise itseään niin hyvin, voi käyttää kuvaa apuna. Kuvan avulla opettaja voi saada opiskelijan ilmaisemaan itseään suullisesti tai kirjallisesti paremmin kuin ilman kuvaa. E. Lönnbäck, henkilökohtainen tiedonanto 14.11.2010.)

Kuvan ja sen käyttämisen vaikutuksia ihmiseen on tutkittu paljon. Suomessa valokuvan käyttöä hyvinvoinnin edistämiseksi ovat tutkineet muun muassa psykoterapeutit Ulla Halkola ja Tarja Koffert. Kuvaa käytetään yhtenä terapian muotona. Valokuvauksen avulla ihminen voi tukea omaa identiteettiään ja tutkia persoonallisuuttaan. Kuva voi tukea selviytymistä ja kertoa paljon sellaista, johon sanat eivät pysty. (Valokuvaterapiayhdistyksen www-sivut.) Kuvan tulkintaan vaikuttavat esimerkiksi henkilökohtaiset tunteet, arvot, normit, asenteet ja tiedot. Henkilökohtaisen tulkinnan lisäksi vaikuttavat myös ympäristö ja kulttuuri ja se, mihin kuva on liitetty tai rinnastettu. Esimerkiksi ääni vahvistaa ja tukee kuvakerrontaa. Äänen avulla voi luoda vahvoja mielikuvia ja tehostaa kuvan merkitystä. (Ruhala, Ritokoski & Niinistö, 2008.)

Digitaalinen tarinankerronta voi myös toimia vaikuttamisen välineenä. Sitä kautta voidaan edistää maahanmuuttajan kotoutumista, koska he voivat tarinansa avulla pyrkiä vaikuttamaan uuteen yhteiskuntaan tai kertoa heille ilmenneistä ongelmista. Mediakasvatuksen yksi tavoite on opettaa maahanmuuttajille, että Suomessa on sallittua kertoa ääneen ja julkisesti oma mielipiteensä asioista sekä olla kriittinen. Suomessa voi osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja sitä kautta yrittää vaikuttaa asioihin. Kriittisyydellä ei tarkoiteta kielteisyyttä, vaan uteliasta suhtautumista maailmaan. Kriittisyyttä yritetään opettaa niin, että se ilmenisi maailman tutkailuna uusien silmin ja erilaisista näkökulmista. (Ruhala, Ritokoski & Niinistö, 2008) Monille maahanmuuttajille tämä asia on uusi oman kotimaan erilaisesta kulttuurista johtuen. Eva Lönnbäck on huomannut mielipiteen kertomisen vaikeuden myös omassa opetuksessaan ja pitää digitaalista tarinankerrontaa hyvänä keinona purkaa tätä ongelmaa. Hän sanoo, että monet oppilaat kokevat, etteivät voi kertoa omaa mielipidettään tai vaikuttaa asioihin. Kotouttamista on myös se, että maahanmuuttajia rohkaistaan kertomaan omia näkemyksiään julkisesti. (E. Lönnbäck, henkilökohtainen tiedonanto 14.11.2010.) Samaa todetaan myös kirjassa Maahanmuuttaja Mediakäyttäjänä:

Parhaimmillaan median voi tarjota maahanmuuttajille mahdollisuuden integroitua osaksi suomalaista yhteiskuntaa, osallistua sen kehittämiseen ja saada äänensä kuuluville. (Maasilta, Simola & af Heurlin 2008, 10.)

7 LOPUKSI

Turun kristillisellä opistolla toteutetun digitaalisen tarinankerronnan kurssin pohjalta voi todeta, että Digitaalinen tarinankerronta on kehittämiskelpoinen menetelmä maahanmuuttajien kotoutumisen tukijana. Digitaalista tarinankerrontaa voisi käyttää kiinteänä osana maahanmuuttajien kotoutumiskoulutusta. Se voisi olla erillinen kurssinsa, mutta myös osa muita oppiaineita, kuten biologiaa, maantietoa, historiaa tai suomen kieltä. Kristillisen opiston suomen kielen lehtori Eva Lönnbäck aikookin käyttää digitaalista tarinankerrontaa omilla tunneillaan opetuksen täydentäjänä. Digitaalinen tarinankerronta voisi myös olla osa mediakasvatusta tai oma erillinen mediakasvatuksen kurssinsa. Digitaalisen tarinankerronnan prosessi tukee hyvin maahanmuuttajilta odotettuja viestintäteknisiä taitoja ja kielen oppimista sekä suomalaisen median ymmärtämistä.

Kurssille osallistuneiden oppilaiden palaute oli pääosin positiivista. Maahanmuuttajat kokivat oppineensa paljon uutta. Suurin osa ei ollut ennen käyttänyt editointiohjelmaa tai tehnyt tarinaa, jossa yhdistyisivät ääni ja kuva. Monet kokivat myös suomen kielensä parantuneen kurssin aikana, koska vuorovaikuttamista oli paljon. Kritiikkiä kurssi sai lyhyytensä vuoksi. Oppilaiden mielestä liian paljon uutta asiaa oli mahdutettu liian lyhyelle ajalle. He olisivat halunneet opiskella aihetta pidempään ja perusteellisemmin. moni toivoa samanlaista kurssia tulevaisuudessa.

Digitaalinen tarinankerronta osana opetusta on vielä melko vieras aihe Suomessa. On kuitenkin pystytty todistamaan, että sen vaikutukset ihmisiin ovat olleet positiivisia. Varsinkin muualla Euroopassa ja Yhdysvalloissa metodilla on saavutettu tuloksia niin perusopetuksessa, kuin erilaisten ihmisten välisten konfliktien ratkaisemisen tukemisessa. Näin ollen digitaalisen tarinan kerronnan hyödyntämisessä Suomessa on vielä monta kokeiltavaa kohdetta.

LÄHTEET

Kirjallisuus:

Maasilta, Mari., Simola, Anna. & af Heurlin, Heidi. 2008. Maahanmuuttaja mediakäyttäjänä. Tampere: Tiedotusopin laitos, Tampereen yliopisto.

Puska, Maija. 2007. Kokeile käsikirjoittamista! Lyhytelokuvan käsikirjoittaminen mediakasvatuksen välineenä. Viestinnän koulutusohjelma, audiovisuaalisen mediatuotannon suuntautumisvaihtoehto. Helsinki: Helsingin ammattikorkeakoulu.

Ruhala, Anu., Ritokoski, Mervi. & Niinistö, Hanna. 2008. Madiamatkaa! Osa 3 – Mediakasvatus, eettisyys ja uskonnolliset ilmiöt. Helsinki: Mediaksvatuskeskus Metka ry.

Talib, Mirja-Tytti. 2002. Monikulttuurinen koulu – haaste ja mahdollisuus. Helsinki: Kirjapaja.

Sihvonen, Jukka. 1988. Liekehtivät nalleverhot. Esseitä televisio- ja elokuvakasvatuksesta. Helsinki: LIKE.

Internet:

About Capture Wales www-sivusto. Digital Storytelling 2006. BBC.
<http://bbc.co.uk/wales/capturewales/about>. 16.4.2011.

Digital Storytelling Finland www-sivut.
<http://grou.ps/dstfinland/wiki/item/digitaalisen-tarinan-7-elementti%C3%A4>. 2.12.2010.

Educause. Learning initiative www-sivusto.
<http://www.educause.edu/ELI/7ThingsYouShouldKnowAboutDigit/156824>. 18.4.2011.

Houstonin Yliopisto. The educational uses of digital storytelling www-sivusto.
<http://digitalstorytelling.coe.uh.edu/>. 16.4.2011.

Kansalaisuuslaki, 359/2003. Finlex – ajantasainen lainsäädäntö.
[http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030359?search\[type\]=pika&search\[pika\]=kansalaisuuslaki](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030359?search[type]=pika&search[pika]=kansalaisuuslaki). 2.12.2010

Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoidenvastaanotosta
 9.4.1999/493. Finlex – ajantasainen lainsäädäntö.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990493>. 2.12.2010.

Lehtosaari, Pekka. Tarina opettaa. YLE. Mediakompassi. (WWW-dokumentti, video-
 näyte).
<http://www.yle.fi/opinportti/video/?x=382&y=216&url=http://ra.yle.fi/ramgen/klaffi/f0cfd214dc0e59aebfcffcf25ee0d4a1.rm>. 2.5.2011.

My Yorkshire www-sivu.
<http://myyorkshire.org/>. 18.4.2011.

Silence Speaks www-sivu.
<http://www.silencespeaks.org/>. 18.4.2011.

Muu aineisto:

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet. 2009. Turku:
 Turun kristillinen opisto.

Aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus. Suositus opetussuunnitelmaksi. 2007.
 Helsinki: Opetushallitus.

Lönnbäck, E. 2010. Haastattelu 14.11 Turun kristillinen opisto. Turku.

Raunio, S. 2010, Haastattelu 14.11 Turun kristillinen opisto. Turku.